

DLA LASU DLA LUDZI

Lasy Państwowe

Centrum Informacyjne
Lasów Państwowych

ISBN 978-83-63895-88-4

RADOŚĆ POWIETRZE TROPY
SMAK BOGACTWO GRZYBY OCHRONA
WSPÓŁPRACA ŻYCIE CZŁOWIEK
LAS PRACA CIEPŁO
PASJA NOCLEG SZTUKA SSAKI ZIEMIA
LASY PAŃSTWOWE ZIELEŃ
CISZA TRADYCJA KOLORY LEŚNIK CHOINKA
WARTOŚĆ PTAKI SPOŁECZEŃSTWO
WODA POWOŁANIE ROWER
HISTORIA SPACER DIALOG
90 LAT LASÓW PAŃSTWOWYCH OGNISKO
SZCZĘŚCIE DREWNO DOTYK
ZIEMIA CHOINKA ZAPACH BIEG WARTOŚĆ
MARZENIA RÓŻNORODNOŚĆ DRZEWA
ŻYCIE ŚWIAT ZWIERZĘTA

SZANOWNI PAŃSTWO!

Już od ponad 90 lat Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe zarządza wspólnym majątkiem Polaków – lasami. Gospodarujemy w większości polskich lasów, które zajmują niemal jedną trzecią powierzchni naszego kraju. Jesteśmy największą w Unii Europejskiej organizacją administrującą lasami należącymi do skarbu państwa.

Każdy las pełni w sposób naturalny wiele funkcji. Jest schronieniem dla rzadkich gatunków, strzeże człowieka przed emisjami przemysłowymi, bywa miejscem wypoczynku, a zagospodarowany w sposób odpowiedzialny – dostarcza drewna. Godzenie tych różnych ról lasu to zadanie dla nas, leśników. Patrzymy na las we wszystkich jego wymiarach: przyrodniczym, społecznym i gospodarczym.

Pracujemy dla lasu – jego trwałości i różnorodności, ale też służymy tym, którzy z lasu w różny sposób korzystają. Zachowanie równowagi między potrzebami przyrody i człowieka to wyzwanie, któremu na co dzień staramy się sprostać. Zrównoważona gospodarka leśna, prowadzona w Polsce od lat, pozwala

zaspokajać potrzeby społeczne w sposób bezpieczny dla lasu.

Lasów w Polsce od wielu lat przybywa. Od drugiej wojny światowej lesistość naszego kraju zwiększyła się z 21 do 29 proc. Co roku nie tylko odnawiamy las w miejscach, gdzie został wycięty, lecz także zalesiamy tereny nieprzydatne do produkcji rolnej. Chronimy las przed chorobami, pożarami, zanieczyszczeniami oraz przed skutkami kłusownictwa czy wandalizmu. Pamiętając o potrzebach ludzi odwiedzających lasy, udostępniamy je, budujemy parkingi i obiekty turystyczne. W końcu dostarczamy najbardziej ekologicznego surowca – drewna.

To wszystko odbywa się zgodnie z utrzymywaną niemal od początku istnienia Lasów Państwowych zasadą samofinansowania, czyli pokrywania kosztów z własnych przychodów. Dla nas, leśników, polskie lasy to znacznie więcej niż miejsce pracy. To także nasze powołanie i życiowa pasja. Chcielibyśmy dzielić się tą pasją z Państwem. Mam nadzieję, że każdy znajdzie w polskich lasach miejsca sobie bliskie, a w leśnikach – ekspertów, którzy ułatwią poznanie lasu i jego tajemnic.

Zapraszamy!

Lasy Państwowe powstały w 1924 roku. W skali kraju 93 lata to dużo - wojna, trzy ustroje polityczne, kilka generacji Polaków. Ten sam czas w życiu lasu to niewiele, czasami nawet mniej niż jedno pokolenie drzew. Dlatego w działaniach leśników, jak w żadnym innym zawodzie, sprawdza się powiedzenie o pracy dla przyszłych pokoleń. Drzewa dziś sadzone będą pielęgnowane przez kilkadziesiąt lat, by po mniej więcej wieku ustąpić młodej generacji lasu i posłużyć ludziom za cenny surowiec.

PONAD 90 LAT W SŁUŻBIE LASOM

Niemal od początku istnienia Lasy Państwowe opierają swoją działalność na dwóch fundamentach: sprawdzonej, **trójstopniowej strukturze** i **zasadzie samofinansowania**.

Podstawowym szczeblem zarządzania w PGL LP są nadleśnictwa, których mamy w Polsce czterysta trzydzieści. To tam prowadzi się gospodarkę leśną, chroni przyrodę i podejmuje działania edukacyjne. Tam pracuje kadra terenowa, między innymi inżynierowie nadzoru, leśniczowie, podleśniczowie i strażnicy leśni. Szczeblem wyższym są regionalne dyrekcje LP, których jest siedemnaście. Całymi Lasami Państwowymi kieruje dyrektor generalny przy pomocy swojego biura - Dyrekcji Generalnej Lasów Państwowych. Nadzór nad LP sprawuje minister środowiska, który powołuje też dyrektora generalnego LP.

PŁACIMY SAMI

Nie wydajemy więcej, niż zarabiamy - to prosta zasada samofinansowania Lasów Państwowych. Odróżnia nas to od wielu modeli leśnictwa w Europie, gdzie za wiele zadań wykonywanych przez leśników płaci budżet państwa. Działania związane z ochroną lasu, jego hodowlą, pielęgnacją, udostępnianiem dla ruchu turystycznego czy edukacją są finansowane przez Lasy Państwowe, głównie ze środków uzyskiwanych ze sprzedaży drewna.

W latach dziewięćdziesiątych XX wieku polskie lasy nawiedziły ogromne pożary, a w 2002 roku dotknął huragan, który zniszczył ogromną część Puszczy Piskiej, jednego z większych kompleksów leśnych w północno-wschodniej Polsce. Takie kataklizmy dla pojedynczych nadleśnictw byłyby ekonomiczną klęską. Dlatego w Lasach Państwowych funkcjonuje specjalny fundusz wyrównawczy, zwany **funduszem leśnym**. Dzięki niemu nadleśnictwa, które przynoszą większe zyski, wspierają nadleśnictwa gospodarujące w trudniejszych warunkach lub dotknięte klęskami.

ADAM LORET
pierwszy dyrektor Lasów Państwowych

Znaczenie gospodarstwa leśnego nie ogranicza się jedynie do strony ekonomicznej w życiu narodu. Las posiada jeszcze wiele niezastąpionych dla kraju właściwości, że wymienimy tylko wpływ jego na klimat, wilgotność i ochronę gleby, zdrowotność itd. Tylko państwo, jako właściciel, jest w stanie przez racjonalne gospodarowanie lasami uwypatnić wszystkie ekonomiczne, przyrodnicze i kulturalne korzyści płynące z nich dla kraju. Państwo, którego istnienie nie mierzy się wiekiem ludzkiego życia, które powołane jest do troski zarówno o dzisiaj, jak i o jutro bytu narodu i kraju.

LASY PAŃSTWOWE WAŻNE DNI I LATA

28 czerwca 1924
Rozporządzenie prezydenta o statucie przedsiębiorstwa „Polskie Lasy Państwowe”

1926
Adam Loret, późniejszy dyrektor naczelny LP, zostaje delegatem ds. lasów państwowych

1936
Dekret o państwowym gospodarstwie leśnym, ostatecznie kształtujący strukturę oraz zakres obowiązków i uprawnień Lasów Państwowych

sierpień 1944
Po wojnie wznawia działalność Dyrekcja Naczelna Lasów Państwowych

1955
Powstaje Ministerstwo Leśnictwa, które przejmuje nadzór nad lasami państwowymi

1968
Rozporządzenie Rady Ministrów zmieniające status LP na przedsiębiorstwo państwowe

1975
Reorganizacja administracji Lasów Państwowych

1989
Powstaje Ministerstwo Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa

1991
Uchwalenie obecnie obowiązującej ustawy o lasach

1994
Nowy statut PGL Lasy Państwowe

2001
Uchwalenie ustawy o zachowaniu narodowego charakteru strategicznych zasobów naturalnych kraju

2014
PGL Lasy Państwowe obchodzi jubileusz 90-lecia istnienia

Ochrona lasów to nasz najważniejszy, ustawowy obowiązek.

PO PIERWSZE LAS

Cel naszej pracy jest prosty: zachować, chronić i użytkować las tak, by przyszłe pokolenia mogły w pełni korzystać z jego przyrodniczych i gospodarczych walorów. Dlaczego przyszłe? Bo my nie doczekamy dnia, w którym będzie można w pełni docenić efekty naszych starań. Od posadzenia drzewa do jego wycięcia mija czasem ponad sto lat.

JAK DO TEGO CELU ZMIERZAMY?

Chronimy lasy – to nasz najważniejszy, ustawowy obowiązek. Zagrożeń jest wiele: pożary, choroby, presja cywilizacji, działania człowieka, zanieczyszczenia przemysłowe, huragany, obfite opady śniegu, susze i wiele innych. Wszystkie mogą zagrozić trwałości lasu. Jej utrzymanie jest niezbędne, by lasy mogły pełnić swoje funkcje: chronić klimat, wodę i powietrze oraz tworzyć warunki do życia człowieka.

Sadzimy też drzewa. I to niemało, bo każdego roku pół miliarda! Czasem wspiera nas w tym natura i wykorzystujemy naturalny obsiew. Potem przychodzi czas ochrony i pielęgnacji. Młode drzewka mogą się stać posiłkiem dla zwierząt malutkich (owady) i dużych (roślinożerne ssaki). Konkurują też między sobą i z trawami o światło. Przez lata wzrostu lasu zmieniają się zagrożenia, ale nasze skupienie na bezpieczeństwie leśnego ekosystemu pozostaje niezmiennie.

Oprócz tego zajmujemy się **przygotowaniem lasów na twoją w nim obecność**: wytyczamy szlaki, budujemy ścieżki edukacyjne i obiekty turystyczne. Czasem musimy też bronić lasu przed kłusownikami, złodziejami drewna i podpalaczami.

Chronimy także leśną przyrodę, stwarzając warunki do życia dla jak największej liczby gatunków.

Cykl zamyka się, gdy drzewostany osiągną wiek dojrzały. Wycinamy je, aby dostarczyć ludziom drewna, i natychmiast (a czasem nawet lata wcześniej) wprowadzamy kolejne pokolenie drzew.

Z WZOROWYM ŚWIADECTWEM

Drewno z polskich lasów spełnia najwyższe wymagania techniczne i jakościowe, a do tego jest produkowane w warunkach niezagrażających środowisku, z dbałością o zachowanie polskich lasów i pomnażanie ich zasobów. Świadczą o tym przyznawane regionalnym dyrekcjom Lasów Państwowych certyfikaty właściwej gospodarki leśnej FSC (Forest Stewardship Council A.C.) oraz PEFC (Programme for the Endorsement of Forest Certification Schemes), wydawane przez niezależne, międzynarodowe organizacje promujące produkty najbardziej przyjazne środowisku naturalnemu.

W STRONĘ NATURY

Przez ostatnie dwadzieścia lat w naszej pracy dużo się zmieniło. Postawiliśmy na model leśnictwa, w którym las pełni wiele funkcji: społecznych, ekologicznych i ekonomicznych. Zmieniło to część zasad prowadzenia gospodarki leśnej.

Coraz częściej oddajemy głos samej naturze, na przykład wykorzystując **samoistny obsiew nasion** wielu gatunków drzew. By chronić życie w całej jego różnorodności, na zrębach pozostawiamy też grupy drzew jako schronienie dla wielu drobnych gatunków zwierząt. Same zręby też się zmieniły – są dziś znacznie mniejsze niż kilkanaście lat temu. Idąc tropem natury, staramy się inaczej kształtować skraj lasu. To bardzo ważny z punktu widzenia bogactwa przyrody ekosystem, wiele zwierząt żyje bowiem na pograniczu lasu.

Zmiany zaszły też w sposobie sadzenia lasu. Dziś więcej już wiemy o ekologicznych potencjałach siedlisk i sadzimy takie gatunki, które w danych warunkach będą się czuły najlepiej.

Także technologie stosowane obecnie w lasach, między innymi przy pozyskaniu drewna czy ochronie lasu, są **znacznie bardziej przyjazne środowisku**. Używamy odpowiednich preparatów, wyselekcjonowanych pod względem ekologicznym. Nawet oleje i smary stosowane w urządzeniach i maszynach pracujących w lesie są biodegradowalne i nieszkodliwe dla środowiska naturalnego.

MARTWE DRZEWA DAJĄ ŻYCIE

Zamierające lub martwe drzewa są niezwykle cennym składnikiem ekosystemów. Tysiące organizmów znajdują w nich miejsce do życia. W dziuplach gniazdują ptaki, w wywalonych pniach schronienia szukają gryzonie, masowo zasiedlają je też owady, rośliny i grzyby. Takie drewno służy przyrodzie jeszcze nawet kilkadziesiąt lat po śmierci drzewa. Pozostawianie martwych lub zamierających drzew, zarówno jeszcze stojących, jak i już leżących oraz ulegających rozkładowi, to dziś w Lasach Państwowych codzienność.

W martwym drewnie może żyć: blisko 1500 gatunków grzybów, 1300 gatunków owadów, ponad 100 gatunków zwierząt kręgowych.

OGIEŃ ZAWSZE GROŹNY

Co roku w Polsce wybucha kilka tysięcy pożarów lasu (w 2013 r. było ich prawie 5 tys.). Niestety głównymi ich sprawcami są ludzie – ponad 90 proc. pożarów o ustalonej przyczynie powstaje z winy człowieka.

Wiele pożarów wybucha wiosną. Gdy stopnieją śniegi, a wysuszone trawy nie przerosną jeszcze zielonymi, soczystymi źdźbłami, wystarcza jedna iskra, by spowodować tragedię. Pożary zagrażają lasom także w okresie upalnego lata.

Kiedy las jest zagrożony pożarem, stale monitorujemy wilgotność ściółki i pełnimy dyżury przeciwpożarowe, by jak najszybciej reagować na ewentualne niebezpieczeństwo. W walce z ogniem liczy się każda minuta. Pożar wykryty wcześniej może ugasić nawet niewielka grupa ludzi. Dlatego budujemy wieże obserwacyjne, instalujemy systemy kamer i łączności elektronicznej. Mamy też do dyspozycji specjalistyczne samochody terenowe z agregatami gaśniczymi, które w kilka minut mogą dojechać do miejsca pożaru. Ważną funkcję pełnią też samoloty patrolujące lasy i umożliwiające gaszenie ognia z powietrza.

NIE TYLKO POLOWANIA

Zajmujemy się (wraz z myśliwymi) gospodarowaniem zwierzyną. Teren całej Polski podzielony jest na obwody łowieckie. Większość z nich dzierżawią koła łowieckie – jednostki organizacyjne Polskiego Związku Łowieckiego. Lasy Państwowe zarządzają bezpośrednio pozostałymi obwodami, zwanymi ośrodkami hodowli zwierzyny, o łącznej powierzchni blisko 2 mln ha, z czego 1,2 mln ha stanowią lasy. Co roku odwiedza je około 20 tysięcy myśliwych. Działalność ośrodków hodowli zwierzyny nie ogranicza się jednak tylko do polowań. Prowadzone są tam badania naukowe i szkolenia. Chroni się gatunki zagrożone, a także hoduje zwierzęta.

LASÓW CORAZ WIĘCEJ

Niejeden raz media donosiły o dramatycznych wylesieniach w wielu częściach naszego globu. W Polsce jest jednak odwrotnie – lasów z roku na rok przybywa. Zwiększa się nie tylko ich powierzchnia, lecz także miąższość zgromadzonego w lasach drewna oraz ich średni wiek. Rosną więc możliwości produkcyjne polskich lasów.

JAKIE SĄ DRZEWOSTANY LASÓW PAŃSTWOWYCH?

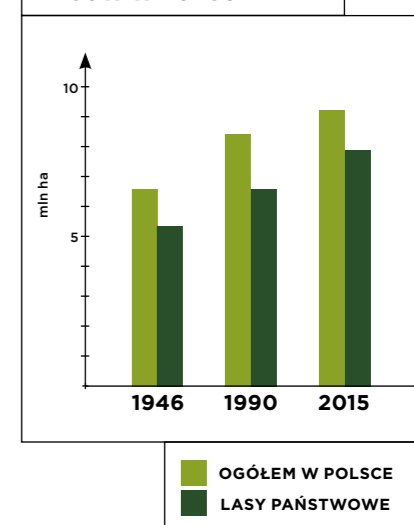
Po pierwsze, bardziej zróżnicowane niż kiedykolwiek w ostatnich siedemdziesięciu latach. Na nizinach nadal jednak przeważają lite lasy sosnowe, a na większości terenów górskich – lasy świerkowe. Dominuje sosna, która rośnie na 61 proc. powierzchni lasów zarządzanych przez PGL LP. Nie wynika to już jednak z potrzeby szybkiego wyprodukowania drewna, lecz z warunków przyrodniczych, między innymi glebowych. Żyźniejsze obszary zajęto rolnictwo, pozostawiając zalesione, najczęściej najsłabsze gleby, zwykle nieprzydatne do produkcji rolnej. Tam, gdzie pozwalają na to warunki środowiska, trwa przebudowa drzewostanów, polegająca na urozmaiceniu składu gatunkowego drzew i dostosowywaniu ich do siedlisk.

Po drugie, coraz cenniejsze, zarówno jeśli chodzi o gatunki roślin oraz zwierząt, jak i o możliwe do pozyskania ilości drewna. Ponieważ wykorzystujemy tylko część drewna, które przyrasta w lasach, rosną jego zasoby. Dzięki temu możemy stale zwiększać dostawy drewna na rynek bez uszczerbku dla przyrody. W polskich lasach znaczenie funkcji pozaprodukcyjnych stale rośnie.

Po trzecie, zajmują coraz większą powierzchnię. Dziś lasy rosną na prawie 30 proc. obszaru Polski. Podstawą prac zalesieniowych jest „Krajowy program zwiększania lesistości”, zakładający wzrost lesistości do 33 proc. w 2050 roku.

Od końca drugiej wojny światowej przybyło w Polsce 2,5 mln ha lasów.

POWIERZCHNIA LASÓW W POLSCE

W Lasach Państwowych znajdziesz:

- 1011 ścieżek dydaktycznych,
- 562 wiaty edukacyjne,
- 269 izb edukacyjnych,
- 65 ośrodków edukacji leśnej.

BIELIKI I ŻUBRY PRZED KAMERA

W 2012 roku przeprowadziliśmy wspólnie z Komitetem Ochrony Orłów pionierski w Polsce projekt bezpośredniej transmisji online z gniazda pary bielików. Od 2013 roku na żywo można oglądać także żubry – kamera jest zainstalowana przy paśniku, na śródleśnej polanie położonej na północnym skraju Puszczy Białowieskiej, na terenie Nadleśnictwa Browsk. Projekt Żubry Online okazał się hitem internetu – te majestatyczne zwierzęta ogląda na żywo nawet 1,8 mln osób miesięcznie. Odwiedź stronę www.lasy.gov.pl/zubry i dołącz do nich!

LASY DO ZADAŃ SPECJALNYCH

W całej Polsce mamy 25 leśnych kompleksów promocyjnych – specjalnych obszarów, pokazujących zmienność warunków siedliskowych, różnorodność składu gatunkowego lasu i wielość pełnionych przez niego funkcji. To właśnie w tych miejscach kładzie się szczególny nacisk na edukację leśną. Leśne kompleksy promocyjne propagują też zrównoważoną gospodarkę leśną i wspierają badania naukowe.

ODKRYWAJ LAS RAZEM Z NAMI

Każdy, kto chce lepiej zrozumieć las, może liczyć na pomoc polskich leśników. Praca w lesie i poznawanie przyrody są naszą życiową pasją. Dlatego rozmowa o życiu lasu, zrównoważonym wykorzystaniu wszystkich jego funkcji czy roli leśnika jest dla nas bardzo ważna. Można nas spotkać nie tylko w lasach, lecz także w miastach, szkołach, na festynach i... w internecie, m.in. na Facebooku.

JESTEŚMY...

W SZKOLE

Najmłodszych chętnie odwiedzamy w szkołach, opowiadając o życiu lasu i pracy leśnika. Na zaproszenie nauczycieli przeprowadzamy w ciągu roku około 5,4 tys. lekcji, w których bierze udział nawet 240 tys. dzieci.

W LESIE

Co roku organizujemy tysiące zajęć edukacyjnych, przede wszystkim dla dzieci i młodzieży, ale czasem również dla dorosłych. W zajęciach terenowych lub spotkaniach w izbach edukacyjnych bierze udział ponad 800 tys. osób rocznie.

W NAUCE

Las to otwarty dla nauki wielki teren badawczy. Wyniki badań pozwalają nam lepiej go chronić i zarządzać nim według zasad zrównoważonej gospodarki leśnej.

W INTERNECIE

Internet to dla wielu z nas podstawowy kanał komunikacji. Staramy się być wszędzie tam, gdzie rozmawiają Polacy. Głównym źródłem wiedzy o Lasach Państwowych jest strona www.lasy.gov.pl. Wiele nadleśnictw ma też swoje profile na Facebooku. Prowadzimy także serwis dla dzieci i młodzieży www.erys.pl oraz portal www.czaswlas.pl, w którym można znaleźć między innymi bazę ponad 1500 obiektów turystycznych w Lasach Państwowych.

NA ŁAMACH PRASY

Wydajemy kwartalnik „Echa Leśne” dla wszystkich miłośników lasu. Znajdują się tam opisy najcenniejszych skarbów przyrody polskich lasów, objaśnienia procesów zachodzących w lesie, a także przykłady dobrego współistnienia człowieka i lasu.

NA IMPREZIE

Pikniki naukowe, festyny – wiele tego typu imprez organizujemy, w wielu też bierzemy udział. Na naszych stoiskach dzieci i młodzież znajdują ciekawe gry i zabawy, a starsi – solidną dawkę informacji.

LASY PAŃSTWOWE W LICZBACH

POWIERZCHNIA **7,6 mln ha**

522 mln m³

- O TYLE WZROSŁY ZASOBY DRZEWNE OD 1993 ROKU

ZASOBY DRZEWNE **1,9 mld m³**

277 m³/ha

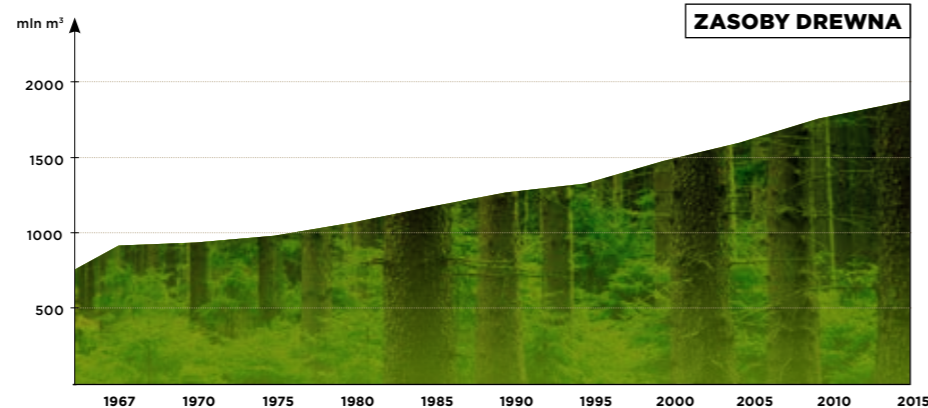
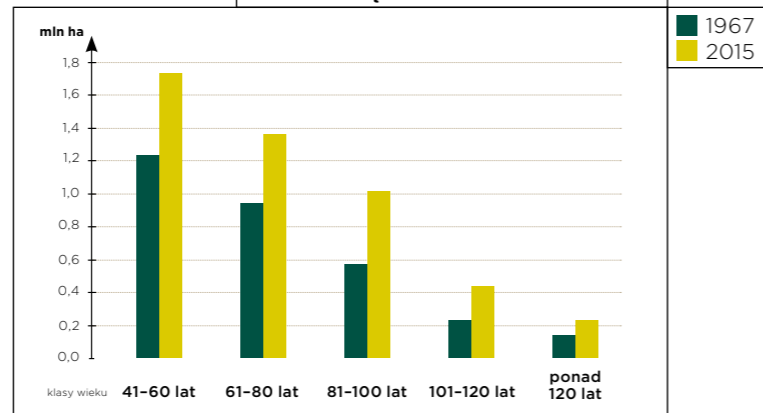
- TYLE WYNOSI PRZECIĘTNA ZASOBNOŚĆ DRZEWOSTANÓW W LASACH PAŃSTWOWYCH

ZATRUDNIENIE **25 tys. osób**

DOMINUJĄCE GATUNKI DRZEW

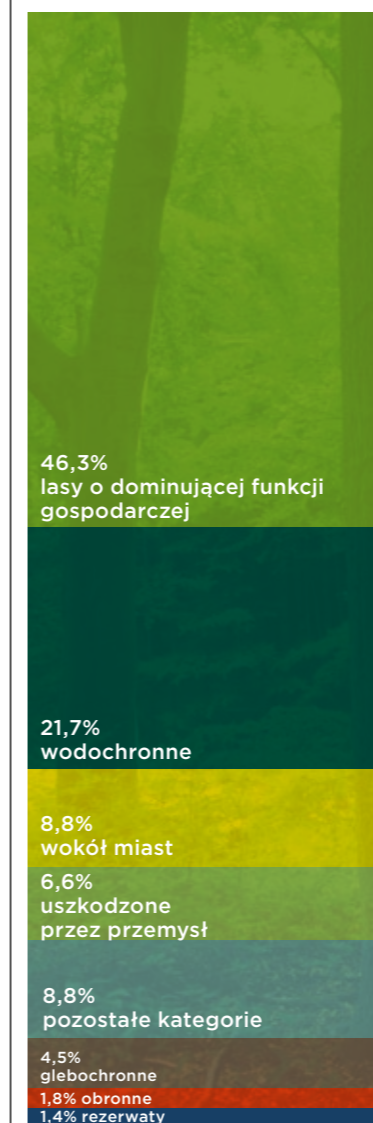
 sosna 60,9%	 dąb 7,9%
 brzoza 6,8%	 świerk 6,2%
 buk 5,8%	 olcha 4,7%
 jodła i pozostałe iglaste 4,0%	 topola i pozostałe liściaste 3,7%

CORAZ WIĘCEJ STARSZYCH LASÓW

ZASOBY DREWNA

LASY RÓŻNYCH FUNKCJI

65%

GATUNKÓW ROŚLIN, ZWIERZĄT I GRZYBÓW JEST ZWIĄZANYCH Z LASAMI

204 tys. ha DRZEWOSTANÓW PGL LP TO DRZEWOSTANY NASIENNE POD SZCZEGÓLĄ OCHRONĄ

38%

LASÓW W ZARZĄDZIE PGL LP WCHODZI W SKŁAD SIECI NATURA 2000

OCHRONA PRZYRODY

1279	10 328	8924	3394
rezerваты przyrody	pomniki przyrody	użytki ekologiczne	strefy ochronne wybranych gatunków

POZYSKANIE DREWNA W 2013 R.

38 mln m³

LASY W POLSCE

- 77% w zarządzie PGL Lasy Państwowe
- 18% w zarządzie osób fizycznych
- 2% parki narodowe
- 0,9% inne skarbu państwa
- 0,9% gminne
- 2% inne prywatne

POWIERZCHNIA LASÓW W POLSCE

9,2 mln ha

29,5%

LESISTOŚĆ POLSKI

NA JEDNEGO POLAKA PRZYPADA

0,24 ha lasu

O 100 proc. w ciągu 20 lat zwiększyła się w Polsce podaż drewna na rynek bez szkody dla przyrody. W roku 2015 było to ponad 38 mln m sześć.

DREWNO - SUROWIEC DO WSZYSTKIEGO

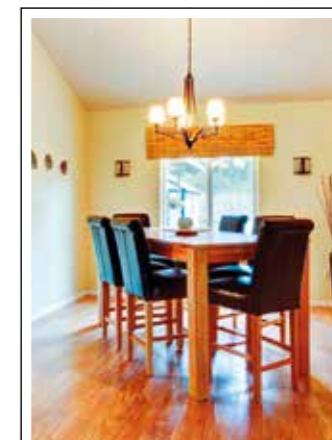
Rozejrzyj się dookoła. Wyobraź sobie, że z pokoju, w którym teraz jesteś, znikają wszystkie przedmioty zrobione z drewna. Biurko, krzesło i szafy rozptywiają się w powietrzu. Nie ma już książek, dokumentów ani papieru w drukarce. Przepadły też okna, ściany, podłogi i schody. Z pokoju dziecięcego oprócz mebli wyparowała część zabawek, książeczki, a w albumie nie znajdziesz rodzinnych fotografii. W kominku nie żarzą się już szczapy, robi się zimno, a na głowę zaczyna kapać, bo zniknął też dach. Ponuro? Tak właśnie wyglądałby twój świat bez drewna.

DOSKONAŁE DZIECKO SŁOŃCA I WODY

Dużo słońca, powietrze, woda i gleba - nic więcej drzewom do wzrostu nie potrzeba. Efekt? Drewno jest lekkie, ale przy tym wytrzymałe prawie jak stal. Świetnie chroni od hałasu, jeszcze lepiej od chłodu. Nie przewodzi prądu elektrycznego. Jest łatwe w obróbce. Niektóre gatunki są twarde, a inne miękkie - można ich używać w zależności od potrzeb i przeznaczenia. Jest piękne i... pachnie, bo poza wszystkim - to prawdziwy surowiec natury. Choć mamy do dyspozycji metale, szkło i beton, a człowiek od stuleci wyrabia coraz to nowe tworzywa, takiego jak drewno jeszcze nie wymyślił.

NIE ZABRAKNIE

Można ze stuprocentową pewnością stwierdzić, że w Polsce, gdzie prowadzi się racjonalną gospodarkę leśną, drewna nigdy nie zabraknie. Na miejsce ściętych drzew sadzi się bowiem nowe, które posłużą do produkcji drewna za kilkadziesiąt lat lub później. Choć czekać trzeba długo, to drewno - w odróżnieniu od węgla i ropy - jest surowcem odnawialnym, a więc najbardziej ekologicznym z możliwych.

HIT W EUROPIE

Aż 9 z każdych 10 mebli produkowanych w Polsce trafia na eksport. Polskie meble są hitem w Europie, a w kraju drugą pod względem wartości grupą eksportowanych towarów. To jedna z najważniejszych dziedzin polskiej gospodarki. Dodatkowym atutem meblarstwa jest to, że daje ono zatrudnienie blisko 130 tys. Polaków.

LAS DAJE PRACĘ

W polskich lasach pracują leśnicy, drwale, ludzie sadzący drzewa i pielęgnujący je. To stosunkowo niewielka grupa w skali całego kraju – około 75 tys. osób. Ale na tym nie kończy się pozytywny wpływ lasu na rynek pracy. Drewno wyjeżdżające z lasu trafia do tartaków, zakładów produkujących meble, fabryk płyt czy w końcu do papierni. A tam zatrudnionych jest około 300 tys. pracowników.

Szczególną wartość ma las jako miejsce pracy w regionach pozbawionych przemysłu, dużych miast i związanych z nimi usług. Tam, oprócz rolnictwa, pracę dają właśnie lasy i przemysł drzewny. Są to przeważnie niewielkie zakłady, często firmy rodzinne. Niemalże dochody mają też lokalne społeczności dzięki zbieraniu owoców runa leśnego i grzybów. Naukowcy obliczyli, że dochód gospodarstw domowych w niektórych regionach wiejskich aż w 18 proc. pochodzi z lasu.

MAJĄ PRACĘ DZIĘKI LASOM

25 tys. osób	50 tys. osób	300 tys. osób
Pracownicy Lasów Państwowych	Zatrudnieni w zakładach usług leśnych, pracujący przy pozyskaniu drewna, sadzeniu i ochronie lasu	Pracownicy tartaków, papierni, zakładów produkujących meble i płyty drewnopodobne oraz pozostali pracujący na potrzeby leśnictwa i przemysłu drzewnego

375 000 – tyle miejsc pracy zapewnia Polakom las i pochodzące z niego drewno.

ZBUDOWAĆ ZAUFANIE

Lasy Państwowe są głównym dostawcą drewna na polski rynek. Przerób tego surowca stanowi źródło utrzymania tysięcy polskich rodzin. Doskonale zdajemy sobie sprawę z odpowiedzialności, która spoczywa na nas w partnerskim ustaleniu relacji z odbiorcami drewna. Zapotrzebowanie na ten surowiec wciąż rośnie, dlatego co roku zwiększamy jego podaż.

Relacje z naszymi klientami chcemy budować na prostych zasadach:

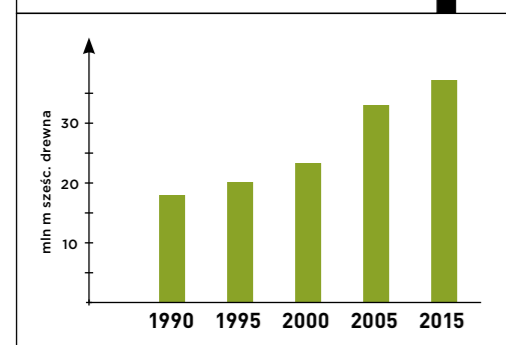
– **transparentny system sprzedaży drewna**, głównie przez internet;

– **dialog** – zmiany zasad sprzedaży drewna konsultujemy z naszymi partnerami, szukając rozwiązań satysfakcjonujących obie strony.

ILE DREWNA MOGĄ DAĆ NASZE LASY?

Często zarzuca się Lasom Państwowym, że dostarczają na rynek zbyt mało surowca. Tymczasem rozmiar pozyskania drewna określa się w planie urządzenia lasu, który jest sporządzany dla każdego nadleśnictwa na 10 lat i zatwierdzany przez ministra środowiska. Realizując ten plan, prowadzimy w lasach gospodarkę w sposób zapewniający ich trwałość i możliwość biologicznego odtwarzania. Bariera, której nigdy nie przekroczymy przy zwiększaniu pozyskania, jest bezpieczeństwo polskich lasów.

DOSTARCZYLIŚMY NA RYNEK

SYMBOL Z BRODA

Symbolem ochrony przyrody w Polsce jest żubr. Na początku XX wieku cała jego światowa populacja liczyła zaledwie 66 osobników! Na szczęście udało się żubra ocalić, a przyczynili się do tego między innymi leśnicy. Dziś tych majestatycznych zwierząt żyje na świecie niemal 5 tys., z czego blisko 1,4 tys. w Polsce. Aż blisko tysiąc z nich znajduje schronienie w Lasach Państwowych. Spotkanie z żubrem ułatwiają pokazowe zagrody tych zwierząt, znajdujące się w: Muczmem (Nadleśnictwo Stuposiany), Gołuchowie (Ośrodek Kultury Leśnej), Jankowicach (Nadleśnictwo Kobiór) i Wolisku (Nadleśnictwo Borki).

W Polsce żyje 1377 żubrów. Gatunek ten udało się ocalić w dużej mierze dzięki leśnikom.

SKARBY PRZYRODY

Ogromne drzewa i niepozorne mchy. Majestatyczne drapieżniki i drobne owady. Różnorodność form życia. To właśnie dzięki niej las jest silniejszy i zdrowszy.

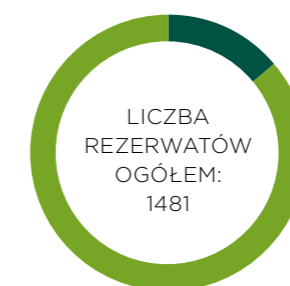
Czy wiesz, że lasy są **najmniej zniekształconą formą krajobrazu**? Właśnie dlatego tysiące gatunków znalazły tu miejsce do życia. Pamiętaj: są nie tylko ozdobą lasu, lecz także jego ważną częścią. Często decydują o jego przetrwaniu.

Nie przez przypadek ta cenna przyroda jest najczęściej chroniona właśnie w lasach. Ponad 80 proc. polskich rezerwatów znajduje się na terenach zarządzanych przez Lasy Państwowe. Aż blisko 40 proc. lasów wchodzi w skład europejskiej sieci Natura 2000, chroniącej zagrożone gatunki i siedliska.

PARKI Z LEŚNYM RODOWODEM

Najcenniejsze fragmenty polskiej przyrody chronią parki narodowe. Przed drugą wojną światową działały one w strukturach Lasów Państwowych. **Leśnicy byli często ich twórcami** i wspólnie z przyrodnikami prowadzili w nich działania ochronne. Także po wojnie parki tworzone na obszarach zarządzanych wcześniej przez Lasy Państwowe. Dziś ponad 60 proc. terenów naszych parków narodowych zajmują lasy, będące często ich najcenniejszym składnikiem przyrodniczym.

REZERWATY PRZYRODY W POLSCE

202 poza LP 42 333 ha
1279 w LP 123 400 ha

Z kilkudziesięciu do około 1400 par wzrosła w Polsce liczba bielików dzięki ochronie strefowej.

BIELIK OCALONY

Trzydzieści lat temu rozpoczęła się realizacja projektu tzw. strefowej ochrony gniazd ptaków drapieżnych. Leśnicy w strefach wokół gniazd wstrzymują się od prac leśnych przez cały rok bądź w okresie lęgowym. Świetnym przykładem skuteczności tej metody jest bielik. Kilkadziesiąt lat temu groziło mu całkowite wyginięcie na terenie Polski – pod koniec lat 70. populacja tego gatunku w naszym kraju liczyła mniej niż 50 par. Dziś w Polsce gniazduje już około 1400 par bielików. Podobne strefy ochronne utworzono także dla 11 innych gatunków, w tym orlika krzykliwego i puchacza.

NA RATUNEK

W Lasach Państwowych działa kilkanaście tzw. azylów, gdzie na pomoc mogą liczyć ranne dzikie zwierzęta. Jeden z nich, Ośrodek Rehabilitacji Dzikich Ptaków i Ssaków „Przytulisko”, prowadzi Nadleśnictwo Krynki (województwo podlaskie). W ośrodku zwierzęta są otoczone fachową opieką weterynaryjną – do czasu, gdy będą mogły samodzielnie żyć na wolności. Wśród podopiecznych „Przytuliska” jest wiele gatunków pospolitych w Polsce, między innymi bocianów. Nie brakuje tam jednak także gatunków rzadkich, na przykład ptaków drapieżnych. Co roku azyl opuszcza kilkadziesiąt wyleczonych zwierząt.

60-letnia sosna produkuje tlen niezbędny do życia 3 osób.

ZIELONY OBROŃCA KLIMATU

Twoje życie zależy od kilku prostych elementów przyrody: światła, wody, powietrza i gleby. Gdyby nie las, zasoby wielu z nich nie wystarczyłyby ludziom do przetrwania. Na pewno wiesz, że drzewa produkują tlen, który jest niezbędny do życia. Warto też pamiętać, że są w tym najskuteczniejsze na świecie – hektar lasu wytwarza kilka razy więcej tlenu niż hektar upraw rolnych. Lasy są więc **płucami naszej planety** – to właśnie dzięki nim masz czym oddychać.

Zapewne słyszałeś o groźnych dla naszej planety skutkach globalnego ocieplenia. Choć naukowcy wciąż się spierają o jego przyczyny, stało się ono faktem. Dwutlenek węgla, główny winowajca zmian klimatycznych, jest silnie związany z życiem lasu. Rośliny wychwytyują go z atmosfery, magazynując jednocześnie węgiel. Mimo to co roku z powierzchni Ziemi bezpowrotnie znika kilkanaście milionów hektarów lasów, a każdy hektar wchłania rocznie około 200 ton CO₂.

W Polsce jednak lasów przybywa.

Jak obliczono, nasze lasy zmagazynowały ponad miliard ton węgla. To w skali Europy wielkość znacząca.

Lasy chronią nie tylko klimat, lecz także glebę i wody, zapobiegając erozji, osuwiskom, lawinom, a nawet powodziom. Jeden hektar lasu liściastego może zatrzymać, a następnie stopniowo oddać środowisku 500 mln litrów wody.

W Lasach Państwowych czeka na ciebie:

- **ponad 20 000 km szlaków pieszych,**
- **prawie 4000 km szlaków rowerowych,**
- **około 3200 parkingów leśnych i miejsc postoj,**
- **ponad 600 pól biwakowych i obozowisk.**

LAS TO ZDROWIE

Las jest świetnym miejscem do wypoczynku i rekreacji. Wizyta w nim jest skuteczną bronią w walce ze stresem. Dobrze o tym wiedzą polscy leśnicy, dlatego zachęcają wszystkich do odwiedzania polskich lasów.

ODDYCHAJ GŁĘBOKO

Sekretem zdrowotnego wpływu lasu jest powietrze. Znajdują się w nim fitoncydy – substancje hamujące rozwój grzybów i bakterii, wchodzące w skład wydzielanych przez drzewa olejków eterycznych. Naukowcy odkryli w nich blisko 1,5 tys. związków chemicznych, działających bakteriobójczo, uspokajająco i przeciwzapalnie. Dlatego w leśnym powietrzu jest 50-70 razy mniej chorobotwórczych zarasków niż w powietrzu miast.

PRZENOCUJ U LEŚNIKA

Lasy Państwowe zapraszają do skorzystania ze swojej bazy noclegowej. Czekają na Ciebie pola namiotowe, pokoje gościnne, kwatery myśliwskie w leśniczówkach i ośrodki szkoleniowo-wypoczynkowe – łącznie prawie 4,5 tys. miejsc noclegowych we wszystkich zakątkach naszego kraju. Wypoczywając w nich, możesz wędkować, spacerować po lesie, uprawiać sport albo obserwować dziką przyrodę w samym środku Europy.

LAS OTWARTY

Lasy zarządzane przez PGL Lasy Państwowe są w pełni dostępne dla każdego turysty – siedem dni w tygodniu, dwadzieścia cztery godziny na dobę. Z każdego zakątka Polski dotrzesz do lasu w mniej niż godzinę. Tylko w wyjątkowych, ściśle określonych wypadkach spotkasz się z ograniczeniem prawa wstępu do lasu.

WARTO ZOBACZYĆ

1

PUSZCZA BIAŁOWIESKA

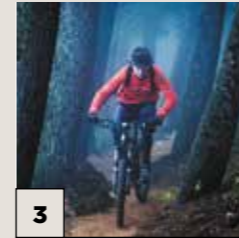
Najcenniejszy obiekt przyrodniczy w Polsce, wpisany na listę światowego dziedzictwa UNESCO. Zachowały się tu ostatnie na Niżu Europejskim fragmenty lasu pierwotnego, w których od tysięcy lat zachodzą naturalne procesy ekologiczne.

2

PRZYRODNICZY SZLAK PUSZCZY SANDOMIERSKIEJ

Szlak ma długość ponad 300 km, łączy kilkadziesiąt obiektów, takich jak ścieżki przyrodnicze, zielone klasy, miejsca postoju i odpoczynku.

3

SINGLTREK POD SMRKEM

Szlak rowerowy w Górach Izerskich, przebiegający po stronie Polski i Czech. Wyjątkowe wąskie ścieżki rowerowe falują wśród lasów, raz pod górę, raz w dół.

4

OŚRODEK KULTURY LEŚNEJ W GOŁUCHOWIE

Piękny XIX-wieczny park oraz kilka zabytkowych budynków. W Muzeum Leśnictwa poznasz historię polskiego leśnictwa, bogactwo przyrodnicze polskich lasów i dzieje techniki leśnej.

5

„PSZCZYŃSKIE ŻUBRY” W JANKOWICACH

Król polskich puszczy na wyciągnięcie ręki! Możesz go obejrzeć w dwóch zagrodach pokazowych.

6

SILVARIUM NADLEŚNICTWA KRYNKI

W ogrodzie znajdziesz m.in. lasotwórcze gatunki drzew, krzewy i kwiaty, zbiór ziół z północno-wschodniej Polski, a także unikalny na skalę europejską tzw. promierz, czyli zegar słoneczny pokazujący godziny i pory roku.

7

BIESZCZADY

Polski „Dziki Zachód”, gdzie masz szansę spotkać się oko w oko z wilkiem i niedźwiedziem. Przebiega tędy najdłuższy w Europie szlak konny – od Brennej w Beskidzie Śląskim po Wołosate w Bieszczadach. Latem można tu podróżować kolejką leśną.

8

LASY OLIWSKO-DARŻLUBSKIE

Piękne lasy liściaste, położone tuż przy aglomeracji Trójmiasta. Warto odwiedzić tamtejszy Leśny Ogród Botaniczny „Marszewo”.

9

PUSZCZA BUKOWA

Lasy bukowe niedaleko Szczecina. Warte uwagi są kurhany i cmentarzyska z epoki brązu (XIII–XII w. p.n.e.) oraz bunkry z II wojny światowej. Las można podziwiać z tarasów widokowych.

10

KAMIENNE KRĘGI W GRZYBNICY

W tym miejscu Goci chowali swoich zmarłych i odbywali wiece plemienne na przełomie I i II w. n.e. Teren ten podobno emanuje niezwykłą energią.

11

MAZURY

Kraina Tysiąca Jezior – idealne miejsce dla amatorów żagli, kajaków, kąpeli i słońca. W środkowej i południowej części regionu rozpościera się Puszcza Piska, jeden z największych i najpiękniejszych kompleksów leśnych Polski.

12

KRZYWY LAS

Sto sosen zdeformowanych przez ludzi w niewyjaśnionym do dziś celu. Ich pnie są zakrzywione na kształt litery „C”.

13

BORY TUCHOLSKE

Jeden z największych i najciekawszych kompleksów leśnych w Polsce. Można tu skorzystać ze ścieżek rowerowych i konnych, uprawiać nordic walking lub popływać kajakiem.

Wydano na zlecenie Dyrekcji Generalnej Lasów Państwowych Warszawa 2016

© Centrum Informacyjne Lasów Państwowych ul. Grójecka 127 02-124 Warszawa e-mail: cilp@cilp.lasy.gov.pl www.lasy.gov.pl

Autorzy tekstu: Artur Rutkowski, Małgorzata Haze

Rysunki: Robert Dzwonkowski Anna Sędziwy

Zdjęcia: Strony 4, 5, 14, 16: Tomasz Dębiec; ss. 8, 21, 24, 25: Paweł Fabijański; s. 24, 25: Krzysztof Fronczak; s. 25: Miloš Lubas i Peter Slavík (www.singltrekpodsrmremem.cz); s. 10: Krzysztof Onikijuk; s. 25: Zbigniew Pajewski; s. 20: Krzysztof Sobolewski; s. 11: Waldemar Wencel; ss. 3, 18: archiwum CILP; Shutterstock.com: okładka: Fotokostic; s. 2: Piotr Zajc, s. 6: Ian Schofield, OlegD, ss. 7, 18: Aleksander Bolbot, s. 10: vovan, s. 15: Iriana Shiyana, s. 20: Adam Fichna, s. 22: IrinaK, s. 23: Blend Images, s. 24: PHB.cz (Richard Semik)

ISBN 978-83-63895-88-4

Projekt graficzny i przygotowanie do druku: Diana Kosiorek

Druk i oprawa: ORWLP w Bedoniu